

Periklesinstituut • Heemraadssingel 167 • 3022 CG Rotterdam
tel. 010 30 60 366 • contact@periklesinstituut.nl • www.periklesinstituut.nl

Aan Tom Horn

Gemeente Epe

Postbus 600

8160 AP EPE

burgemeester@epe.nl

Datum Rotterdam, maandag 2 augustus 2021

Geachte heer Horn,

Op 12 juni van dit jaar ontving u een melding met betrekking tot het al dan niet integer handelen door het gemeentebestuur. Na een gesprek met de melder zijn u verschillende stukken overhandigd die de melding zouden moeten ondersteunen. U heeft verder invulling gegeven aan uw rol als bevorderaar van de bestuurlijke integriteit door met het lid van het gemeentebestuur dat in de melding werd genoemd een gesprek te voeren. Van beide gesprekken zijn verslagen opgemaakt. Ook de betreffende bestuurder heeft zijn verklaring aan u ondersteund met bescheiden.

U heeft mij gevraagd u bij te staan in uw oordeel over de melding. Hiertoe heeft u de bescheiden en de gespreksverslagen overhandigd. Uw vraag is mijn oordeel over de melding met u te delen.

•

Het betreft een melding met daarin twee kwesties. Ten eerste wordt gesteld dat wethouder Aalbers 'met een opdracht' van zijn werkgever RSG-Noordoost Veluwe (ook wel RSG-NOV) in het college plaats heeft genomen om zo uitbreiding van de onderwijshuisvesting te bewerkstelligen. Ten tweede wordt het college of de burgemeester (in de persoon van uw voorganger) verweten op onrechtmatige gronden politiecapaciteit beschikbaar te hebben gesteld om een uithuiszetting mogelijk te maken of te bespoedigen. Ter onderbouwing worden meerdere stukken overhandigd, waarvan de meeste betrekking hebben op een bezwaarschrift ingediend bij de RvS. Hoewel het bezwaar wel de argumenten in de melding noemt, heeft het bezwaar geen directe betrekking op de melding.

Samengevat leidt de melding tot twee vragen.

1. Heeft wethouder Aalbers een opdracht meegekregen van zijn werkgever RSG-NOV 'een onderwijslocatie te bewerkstelligen'?
2. Heeft het college (of een ander bestuursorgaan) onrechtmatig opgetreden bij het overhandigen van een brief op 8 augustus 2019?

Samenvatting

Er is geen bewijs of aanleiding te veronderstellen dat de heer Aalbers buiten de verantwoordelijkheden of in strijd met de gedragscode zou hebben gehandeld. Laat staat dat er een aanwijzing zou zijn dat er strafbare feiten zijn gepleegd. Ik zie op basis van de aangeleverde stukken ook geen aanleiding tot nader onderzoek.

De melding gaat uitgebreid in op mogelijke motivaties van betrokken bestuurders, maar levert geen bewijslast voor deze motivaties. Ik beoordeel ze als speculatie. De toelichting op het handelen van de bestuurders is dan ook indirect: dat een bestuurder naast zijn parttime aanstelling als wethouder ook werkzaam is voor een onderwijsinstelling én deze instelling met de gemeente werkt aan uitbreiding van het aantal leerplaatsen, is geen bewijs voor kwade opzet.

Op mogelijk onrechtmatige inzet door het college van politiecapaciteit is eveneens geen bewijs gevonden. Gebruik maken van politiecapaciteit in de situatie zoals deze door het dossier wordt omschreven is te billijken en daarnaast, zeker niet uitzonderlijk.

Positie en handelen van de heer Aalbers

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 treedt Jan Aalbers aan als wethouder. In de vorige bestuursperiode bekleedde hij ook al die functie, met ongeveer dezelfde portefeuille. Voor beide periodes besluit de raad de heer Aalbers aan te stellen met een parttime-betrekking. Onderbouwing voor dit raadsbesluit is in de geleverde stukken niet te vinden, maar gezien de samenstelling van de vorige colleges wel aannemelijk.

Situatiebeschrijving

In de bestuursperiode 2014 - 2018 koos de raad ook voor een samenstelling met parttime-aanstellingen, vermoedelijk om zo recht te doen aan de claim van formerende fracties op een wethoudersstoel. Hoewel deze motivatie niet precies in de intentie van de mogelijkheid tot parttime-aanstellingen van de Gemeentewet past, is de constructie niet ongebruikelijk. In meerdere gemeenten wordt met de parttime-aanstelling 'gespeeld' om een groter aantal personen tot wethouder te benoemen dan het Gemeentewettelijke maximum van twintig procent van het aantal raadszetels of omwille van kostenoverwegingen de totale formatie beperkt te houden.

Ook de portefeuilleteoedeling doet geen wenkbrauw fronsen. De heer Aalbers heeft een achtergrond in biologie en was tot zijn benoeming als wethouder lid van het waterschapsbestuur. Hij is lid van GroenLinks. Een portefeuille met daarin 'groen' ligt voor de hand.

Gezien de parttime-aanstelling blijft de heer Aalbers zijn functie als controller voor de onderwijsinstelling behouden. Volgens zijn LinkedIn-profiel werkt de heer Aalbers al sinds 1982 voor deze organisatie dan wel (vermoed ik) haar rechtsvoorgangers.

Nevenfunctie en onafhankelijkheid

De melder beweert dat de heer Aalbers als 'vooruitgeschoven post naar het college is gestuurd'. Bewijs voor deze bewering wordt niet overhandigd. Evenmin legt de melder niet uit hoe deze opzet heeft geleid tot een kandidatuur (in 2014 en 2018 door de GroenLinks-fractie) en de daaropvolgende benoeming door de raad.

Hoewel dit niet in de aangeleverde stukken is te controleren, ga ik er van uit dat de gemeente bij de benoeming(en) van de heer Aalbers de nevenactiviteiten op gebruikelijke wijze openbaar heeft gemaakt. (Getuige een geraadpleegde back-up van *the waybackmachine* op web.archive.org was de nevenfunctie in ieder geval sinds 1 oktober 2020 gepubliceerd op de gemeentelijke website. Dit was de oudste beschikbare publieke back-up.)

Daarbij komt het me voor dat toenmalige fractiegenoten van de heer Aalbers en andere raadsleden voorafgaand aan zijn (her-)benoeming op de hoogte waren van de bezoldigde nevenfunctie. Bij zijn installatie als wethouder in 2014 en in 2018 heeft de heer Aalbers zelf een verklaring gegeven met daarin de uitleg hoe hij en zijn werkgever RSG Noordoost Veluwe bij de invulling van zijn functie belangenverstrengeling of de schijn daarvan voorkomen. Dit is ook via een interne publicatie in de school zelf duidelijk gemaakt.

Handelingsperspectief

Verder is er geen duidelijke aanwijzing hoe de heer Aalbers dan zou hebben gehandeld. Uit de aangeleverde stukken wordt niet duidelijk gemaakt op welke wijze wethouder Aalbers betrokken is geweest bij de deliberatie en de totstandkoming van besluiten in de collegevergadering aangaande RSG-NOV. Aangezien de collegevergaderingen, zoals in de Gemeentewet vereist, met gesloten deuren zijn gehouden, is het aan de deelnemers te beoordelen of zij vinden dat wethouder Aalbers onheus heeft geparticipeerd in de besluitvorming rondom de uitbreiding van RSG-NOV. Een aantekening dat de wethouder zich heeft onthouden aan deliberatie en besluit bij betreffende collegevergaderingen maakt zijn positie minder kwetsbaar. Uit een verklaring van de gemeente-secretaris blijkt na intern onderzoek dat bij een cruciale collegevergadering de heer Aalbers niet heeft deelgenomen aan de besluitvorming.

Daarnaast merk ik op dat besluiten over voordrachten en andere besluiten door het college gezamenlijk worden genomen, en slechts door individuele

wethouders worden voorbereid. Daarna is het de gemeenteraad die finale besluiten neemt. Daarbovenop zijn de besluiten niet eens door de heer Aalbers voorbereid; het was gewoonweg niet zijn portefeuille. Met andere woorden: de invloed van de heer Aalbers als individuele wethouder is niet groot genoeg om iets 'gedaan te krijgen' (zoals het hoort in parlementair democratisch bestuur). Intenties van één lid van een college zijn niet bepalend voor de uitkomst, ons bestuur kent meerdere *checks* en *balances*. De melder verklaart niet waarom hij van mening is dat deze overige mechanismen niet zouden hebben gewerkt. En waarom de uitkomst anders is dan van een normaal en gezond functionerend democratisch politiek proces.

Omgaan met informatie

Voorafgaand aan zijn wethouderschap was de heer Aalbers raadslid in Epe. De melder beweert dat het raadslid Aalbers informatie met de schoolleiding heeft gedeeld. Het wordt niet duidelijk om welke informatie het zou gaan. Daarmee is het ook niet duidelijk of dit dan om niet-openbare informatie zou gaan. Aangezien in het raadswork over het algemeen met openbare informatie moet worden gewerkt, is het niet aannemelijk dat hier iets onoorbaars is gebeurd en dat er andere informatie beschikbaar zou zijn geworden dan wanneer een van Aalbers' gesprekspartners zelf op de publieke tribune zou hebben plaatsgenomen.

Ik merk op dat uit geleverde stukken (hoewel niet is na te gaan of dit alle besprekingen betreft) blijkt dat de heer Aalbers in zijn periode als raadslid niet deelnam aan deliberatie of stemming bij raadsagendapunten met betrekking tot zijn werkgever. Getuige een geleverd voorbeeld lijkt hij zich als wethouder ook stelselmatig te hebben onthouden van opmerkingen die raken aan de scholengemeenschap.

Oorbaarheid handelingen

Tot slot is niet duidelijk op welke vermeend ongeoorloofde handelingen de melder precies doelt. Het verwijt is dat wethouder Aalbers in het college 'belangen van zijn werkgever behartigde'. Zolang deze belangen niet strijdig zijn met de ambities van de gemeente (lees: de door de raad gestelde politieke kaders) en er geen vergoeding of andere (geldelijke) waardering tegenover staat zijn ze, hoewel wellicht moreel discutabel, *an sich* niet als verboden handeling in ons strafrecht aan te rekenen, of in strijd met de eed of belofte en de gemeentelijke gedragscode voor dagelijks bestuurders. Juridisch gezien is er niets mis met de intentie een onderwijslocatie in de gemeente te bewerkstelligen. Hoewel het duidelijk is dat RSG-NOV hier baat bij heeft, zijn er ook politieke motieven te bedenken om onderwijs voor de gemeente te behouden of uit te breiden.

U moet dit als een theoretische opmerking beschouwen. Uit niets valt op te maken dat de heer Aalbers zich bij zijn handelen als raadslid door iets anders heeft laten leiden dan zijn eigen overwegingen, of als wethouder door iets anders dan het kader van de raad.

Ik zie derhalve geen aanleiding om over te gaan tot nader onderzoek.

Inzet politiecapaciteit

Op 8 augustus ontvangt een voormalig huurder een brief uit naam van zijn voormalige verhuurder. Deze brief volgt op het sluiten van het pand met daarin een door hem gehuurde woning. De gemeente sloot het pand een jaar eerder meerdere geconstateerde overtredingen van de *Woningwet*, *Wabo* en het *Bouwbesluit* met betrekking tot brandveiligheid. De huurovereenkomst is uit dien hoofde inmiddels opgezegd.

In de brief wordt de voormalige huurder te kennen gegeven dat hij moet vertrekken en dat hij zijn eigendommen van het perceel moet verwijderen. Met zijn aanwezigheid in het pand is hij in overtreding, zo wordt hem verteld.

Bij het overhandigen van de brief wordt politiecapaciteit ingezet. Ik merk op dat de melding alleen betrekking heeft op de aanwezigheid van twee politieagenten bij het overhandigen van de brief. De legitimiteit van sluiting van het pand wordt door de melder niet in twijfel getrokken. Ik doe dan ook geen uitspraak over de rechtmatigheid van deze sluiting en neem deze aan.

Verklaring aanwezigheid politie

Een met bestuurslast gesloten pand en een huurder onwillig om te vertrekken. Het oogt me niet vreemd in deze situatie dat het overhandigen van genoemde brief gepaard gaat met aanwezigheid van vertegenwoordig van het bevoegd gezag en handhavers. Het gaat hier inmiddels al om een handhavingskwestie, niet om het voorkomen ervan; met zijn aanwezigheid is betrokkene in overtreding. Hij is hier al meermaals over in kennis gesteld door zijn voormalig verhuurder én het bevoegd gezag. Aanwezigheid van vertegenwoordiging van het bevoegd gezag en van handhaving is bij deze 'laatste waarschuwing' goed in te denken.

Kort erna heeft de huurder het verzet opgegeven en de woning ontruimd. Hoewel er achter ongetwijfeld een trieste geschiedenis schuilt, is de procedure zonder eigenaardigheden. Op basis van de stukken in het dossier zie ik geen aanleiding of aanwijzing om te denken dat er anders is gehandeld dan rechtmatig. Zo bezien zijn er geen van de door de melder genoemde onrechtmatigheden te constateren. Tevens is er van de door de melder genoemde heimelijke motieven geen bewijs, nog aanleiding te denken dat dit er zou zijn.

Conclusies en advies

De aanleverde stukken bieden onvoldoende aanleiding voor het doen van nadere onderzoeken.

Verder merk ik op dat de gedragscode voor het gemeentebestuur van Epe meldt dat handelen van politieke ambtsdragers 'regelmatig onderwerp van gesprek' moet zijn. De gedragscode schrijft in artikel 6.2 lid 1a periodieke bespreking voor. Uit de stukken blijkt niet dat hier invulling aan is gegeven. Het is de aanbeveling deze invulling van het proces (niet de inhoud van hetgeen besproken is) jaarlijks te rapporteren en aan de raad beschikbaar te stellen.

Ik adviseer u de raad op de hoogte te stellen dat er bij het vooronderzoek geen ongeoorloofde handelingen zijn geconstateerd, noch aanwijzingen dat deze zouden hebben plaatsgevonden. De geleverde documenten en verklaring bieden weinig tot geen aanknopng deze zaak verder aan te houden.

Ik zou u in overweging mee willen geven dit in een openbare vergadering te doen. De geuite aantijgingen en enkele details uit dit dossier zijn inmiddels al in de pers gepubliceerd. Gezien het gebrek aan onderbouwing van deze beschuldigingen zouden ze lasterlijk over kunnen komen en de heer Aalbers in een (politiek) kwetsbare positie kunnen brengen. Integriteit is een groot goed in het openbaar bestuur — en ongefundeerde beschuldigingen, geroddel, schaden de integriteit van het openbaar bestuur ook, en behoren in de openbaarheid met feiten te worden bestreden.

Met hartelijke groet,

John Bijl

